

RAADSINFORMATIEBRIEF

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 12 maart 2024
Zaaknummer Z/20/362668 /ADV/24/1200698
Onderwerp Gedwongen verkoop van Joodse landbouwgronden, Joods onroerend goed, rechtsherstel en gemeentelijke belastingen.
Portefeuillehouder L. van Riswijk

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

Een inwoner van de gemeente Zevenaar verricht sinds 2013 onderzoek naar Joods erfgoed in de gemeente Zevenaar. Op 27 maart wordt (onder andere) daarover in de Turmac Cultuurfabriek een symposium gegeven. Via deze raadsinformatiebrieven informeren wij u hierover.

Kernboodschap

Een onderdeel van het onderzoek gaat over gedwongen verkoop van Joodse landbouwgronden, Joods onroerend goed, rechtsherstel en gemeentelijke belastingen. De afgelopen jaren hebben veel gemeenten waarin tijdens de oorlog Joods vastgoed is onteigend en doorverkocht, onderzoek gedaan naar de eigen rol bij die roofhandel.

Context

- ☐ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- ☐ Collegeprogramma
- ☐ Motie/amendement/toezegging
- x Anders, namelijk informatief

Inhoudelijke boodschap

Een inwoner van de gemeente Zevenaar doet sinds 2013 onderzoek naar Joods erfgoed in de gemeente Zevenaar. Hij wordt daarbij bijgestaan door mensen die bij het Kadaster hebben gewerkt, de Cultuurhistorische Vereniging Zevenaar en het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg. Het behoeft geen nadere uitleg dat de Tweede Wereldoorlog en alles wat in die periode is gebeurd een inktzwarte bladzijde in de wereldgeschiedenis is. Een onderdeel van het onderzoek gaat over gedwongen verkoop van Joodse landbouwgronden, Joods onroerend goed, rechtsherstel en gemeentelijke belastingen. Een zeer beladen onderwerp.

Ongeveer vier jaar geleden is de gemeente Zevenaar - zoals veel gemeenten in Nederland - benaderd door een journalist van het TV-onderzoeksprogramma Pointer over de rol van de gemeente tijdens de Tweede Wereldoorlog. Bij de gemeente Zevenaar was geen beeld of er sprake is geweest van rechtsherstel, en of

er bijvoorbeeld gemeentelijke belastingen zijn geheven over de tijd waarin Joodse mensen het pand niet meer tot hun beschikking c.q. in hun bezit hadden.

Aan de inwoner is daarom gevraagd om in zijn onderzoek de rol van de gemeente te betrekken. In het bijzonder gaat het om beantwoording van de volgende vragen:

1. *Heeft de gemeente Zevenaar gebruik gemaakt van de ontrechting van haar Joodse burgers door onteigend vastgoed te verwerven, wetende dat deze panden tegen een vaak lage prijs aangeboden werden?*
2. *Heeft de gemeente Zevenaar naheffingen en/of eventuele boetes opgelegd aan Joodse huiseigenaren en/of eigenaren van landbouwpercelen of hun nabestaanden, met name voor straat- en of rioolbelasting?*

De resultaten van het onderzoek en daarmee het antwoord op deze vragen zullen tijdens het symposium worden gepresenteerd. Wij zullen uw raad daar nadien over informeren.

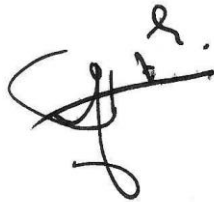
Communicatie en vervolgproces

Voor vragen kunt u via de reguliere werkwijze bij uw griffie terecht.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Bijlagen

1. INT/24/1200739 Uitnodiging symposium Joods erfgoed
2. INT/24/1200740 Programma symposium Joods erfgoed
3. INT/24/1200741 Aanmeldformulier symposium Joods erfgoed

Uitnodiging Symposium Joods Erfgoed

Op woensdag 27 maart 2024 vindt in de Turmac Cultuurfabriek, Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar een bijzonder symposium plaats over Joods Erfgoed.

Joods Erfgoed kan zeer breed worden opgevat, maar in dit geval handelt het over:

- de gedwongen verkoop van Joodse huizen/percelen en Joodse landbouwgronden tijdens WO II
- het rechtsherstel dat wel of niet na WO II heeft plaatsgevonden
- de rol van de gemeente bij deze acties.

Het symposium is vooral bedoeld voor mensen, die behoren tot het landelijk netwerk van onderzoekers naar deze onroerend goed transacties.

Echter. Het onderzoek naar Joods Erfgoed Zevenaar zal eind maart ook zijn afgerond. De resultaten daarvan zullen in het eerste deel van de bijeenkomst worden gepresenteerd evenals de onderzoeksresultaten van Doetinchem. Voor dit eerste deel van de bijeenkomst (10.00 – 11.10 uur) zijn ook belangstellenden uit Zevenaar en Doetinchem e.o. van harte welkom.

Zie verder het bijgevoegde symposiumprogramma.

AANMELDING

In verband met zaalinrichting en catering **moet iedereen zich vooraf aanmelden**. Dat kan door het eveneens bijgevoegde aanmeldformulier in te vullen en te mailen naar wtgfranck@gmail.com of te sturen naar Willem de Zwijgerlaan 21, 6904 CB Zevenaar.

Aanmelden kan tot en met 20 maart 2024.

Over vragen mailt u eveneens naar bovenvermeld e-mailadres.

BEREIKBAARHEID

De Turmac Cultuurfabriek is heel goed met openbaar vervoer te bereiken. U reist per trein naar station Zevenaar. Vanaf het station is het kantoorgebouw van Turmac al goed zichtbaar. U loopt 3 minuten door het park in noordoostelijke richting.

Komt u met de auto dan bevindt de parkeerplaats van de Turmac Cultuurfabriek zich op kleine loopafstand.

U kunt deze parkeerplaats bereiken door te navigeren naar 'Stationsplein 4, Zevenaar'. U komt dan langs het Stationsplein en 'Huis Mathena', ter hoogte van huis Mathena is de inrit van de parkeerplaats gelegen.

Aan de westkant van het station is het ook gratis parkeren. Van daaruit loopt u in 5 minuten naar de Turmac.

In het centrum vindt u een parkeerplaats op het Masiusplein. Dat is betaald parkeren. Daar vandaan loopt u ook in 5 minuten naar de Turmac.

PROGRAMMA SYMPOSIUM JOODS ERFGOED

27-03-2024 in Turmac Cultuurfabriek Zevenaar

09.30 – 10.00 Inloop met koffie/thee

10.00 – 10.05 Welkom door **Lucien van Riswijk**, burgemeester van Zevenaar

10.05 – 10.10 Opening door dagvoorzitter **prof. dr. Arnoud-Jan Bijsterveld**, Universiteit Tilburg

10.10 – 11.10 BLOK 1: Programma Landelijk Netwerk 1: Heel concreet over het thema, dat ons bindt: Joods Erfgoed

10.10 – 10.40 Presentatie door **Willem Franck**, Cultuurhistorische Vereniging Zevenaar (CVZ): **Joods Erfgoed Zevenaar**

10.40 – 11.10 Presentatie door **Karel Berkhuisen**, Stichting Doetinchem Herdenkt: **Joods Erfgoed Doetinchem**

11.10 – 11.25 Koffie-/theepauze; hierna vertrekken de lokale/regionale gasten, die speciaal voor de presentatie van Joods Erfgoed Zevenaar en/of Doetinchem zijn gekomen

11.25 – 12.30 BLOK 2: Programma Landelijk Netwerk 2: Aan de randen van het kernthema

11.25 – 11.55 Presentatie door **dr. Raymund Schütz**, Gemeente Den Haag: **Wat zeggen de verkoopdata over de schaal van de medewerking aan de ontrecting?**

11.55 – 12.30 Presentatie door **prof. dr. Maarten G.J. Duijvendak**, emeritus professor economische, sociale en regionale geschiedenis: **Gevorderde panden in bezettingstijd en kort daarna**

12.30 – 13.30 Lunchpauze (de lunch wordt u aangeboden)

13.30 – 14.45 BLOK 3: Programma Landelijk Netwerk 3: Effe wat anders

13.30 – 14.10 Presentatie door **Lion Tokkie**, historicus Holocaust:
A. **De dodenmarsen in Silezië in 1945**
B. **De stichting Holocaustkampen**

14.10 – 14.45 Presentatie door **dr. Amanda Kluvel**, Universiteit Maastricht: **Joodse gevangenen in Kamp Amersfoort**

14.45 – 15.00 Theepauze

15.00 – 15.55 BLOK 4: Programma Landelijk Netwerk 4: Ons kernthema echt centraal

15.00 – 15.25 Presentatie door **prof. dr. Wim van Meurs**, Radboud Universiteit Nijmegen: **Patronen in Joodse onteigeningen en rechtsherstel, opdrachtonderzoek voor 40 gemeenten**

15.25 – 15.55 **Paneldiscussie incl. vragen uit de zaal** o.l.v. dagvoorzitter **Arnoud-Jan Bijsterveld** met **Wim van Meurs**, **Floris van Dijk**, **Kamp Amersfoort**, **Maarten Duijvendak** en **Maarten – Jan Vos**, Historisch onderzoek & meer

15.55 – 16.00 Afronding door dagvoorzitter **Arnoud-Jan Bijsterveld**

16.00 – 17.00 Borrel met bittergarnituur

Aanmeldformulier Symposium Joods Erfgoed

woensdag 27 maart 2024

Turmac Cultuurfabriek, Kerkstraat 27, 6901 AA Zevenaar

Ik meld mij aan voor:

☐ het 1^e blok met de presentaties over Zevenaar en Doetinchem (10.00 – 11.10 uur)

☐ het volledige symposiumprogramma (*)

(Aankruisen wat van toepassing is)

* i.v.m. lunch eventuele dieetwensen/allergieën op dit formulier vermelden zodat daar rekening mee kan worden gehouden

Uw gegevens *(per persoon een aanmeldformulier gebruiken)*

Voornaam:

Achternaam:

Woonplaats:

E-mailadres:

U mailt het ingevulde aanmeldformulier naar **wtgfranck@gmail.com**

Aanmelden kan tot en met 20 maart 2024.